

Natuur- en Vogelwacht
"De Alblasserwaard"

ONZE WAARD

VOORJAAR 2026 www.nvwa.eu

1969

2026

BESTUUR

Voorzitter	Marcel Hoornweg	Oud-Alblas	voorzitter@nvwa.eu
Secretaris	vacature		secretaris@nvwa.eu
Penningmeester	Sjoerd Veerman	Alblasserdam	penningmeester@nvwa.eu
Bestuurslid	Wim Hoogkamer	Papendrecht	w.hoogkamer1@upcmail.nl
Bestuurslid	Nel Welschen	Dordrecht	nelwelschen@outlook.com
Bestuurslid	Linda Manz	Papendrecht	lindamanz1@hotmail.com
Bestuurslid	vacature		

NVWA ONLINE

Website www.nvwa.eu
Mail info@nvwa.eu
www.instagram.com/natuurlijkalblasserwaard/
Zoek op: natuurenvogelwachtalblasserwaard

INLEVERDATA KOPIJ

Zomernummer 1 juli 2026
Herfstnummer 1 oktober 2026
Winternummer 15 december 2026
Voorjaarsnummer 1 april 2027

CONTRIBUTIES

De contributie voor leden is minimaal €20,00 per jaar.
Meer mag, graag!

Jeugdleden tot 18 jaar betalen € 10,00.

De contributie kunt u overmaken op bankrekening:
NL 85 RABO 0113 0630 83 ten name van Natuur- en
Vogelwacht De Alblasserwaard te Papendrecht. Onder
vermelding van: ledenbijdrage.

De vereniging is een IVN afdeling. Voor €12,50 extra
bent u ook IVN-lid.

De vereniging is een ANBI-instelling. Giften aan de
NVWA kunnen voor u zowel via de giftenaftrek als via
de periodieke giften een belastingvoordeel (vermeld
RISN:803497180) opleveren.

Ledenadministratie:

Aan- en afmeldingen van lidmaatschap of adreswijzi-
ging kunt u doorgeven via info@nvwa.eu of schriftelijk
via Postbus 171, 3350 AD Papendrecht.

Voor alle andere betalingen aan de vereniging
graag gebruik maken van bankrekening
NL 85 RABO 0113 0630 83 t.n.v. NVWA te Papendrecht.

NATUUR- EN VOGELWACHT “DE ALBLASSERWAARD”

De vereniging heeft ten doel: *Het in stand houden en
verbeteren van de kwaliteit van het landschap, de
natuur en het milieu in de Alblasserwaard en het
gezamenlijk beleven daarvan.*

Zij is opgericht op 25 november 1969 en ingeschreven
bij de Kamer van Koophandel onder nummer
40321641. Postbus 171 3350 AD Papendrecht.
Adres: Matenaweg 1, 3356 LS Papendrecht in het
Streeknatuurcentrum.

COLOFON

‘Onze Waard’ is het vier keer per jaar verschijnende ver-
enigingsblad.

Redactie: Tom Kalkman, Dick Markesteijn en Linda Manz.
Redactieadres: redactieonzewaard@nvwa.eu

Opmaak en druk: Vanderperk Groep

Oplage 620

Foto voorkant: De kleurrijke Waard op de boezemkade
bij De Donk. Foto: Ad Kraaijeveld

INHOUD VOORJAAR 2026

3	Van de voorzitter	7	Foto-expositie in het Streekna-
tuurcentrum Alblasserwaard	het SNC 2025
4	In memoriam Eisje Strikwerda	14	2026 jaar van de steenuil	
	Vogelen is goed voor je brein	15	Terugvangsten 2025 vogelring-
groep Alblasserwaard	
5	Aankoop ondergrond Streek-
natuurcentrum	16	Vleermuizen zijn uniek	
	Paden in het Alblasserbos	18	Afscheid Arie Huisman	
	vernoemd naar pioniers			

Van de voorzitter

De afgelopen weken waren betekenisvol voor de toekomst van onze vereniging. Vorige week brachten de penningmeester en ik een bezoek aan de notaris om de grond onder het Streeknatuurcentrum te verwerven. De grond kon met Staatsbosbeheer worden geruild voor een plas-dras perceel aan de Geerweg, dat nu een natuurbestemming gaat krijgen. Een belangrijke stap, omdat we op die manier verlost konden worden van de erfpacht die rust op de grond onder ons clubhuis. De penningmeester heeft aan deze overdracht jaren gewerkt, en zijn volhouden is nu beloofd.

Ook vierden we met de gemeente Papendrecht de onthulling van twee staatnaamborden, waaronder dat van Truus Snijders. Truus was vele jaren actief voor de vereniging en was – ik heb haar helaas nooit gekend – een wandelende encyclopedie als het gaat om vogels en natuur. Mensen zoals Truus komen we helaas steeds minder vaak tegen, en dat heeft alles te maken met onze manier van leven en ook met ons onderwijs. Als je ooit een plant hebt gedetermineerd met een (papier) gids, zoals dat vroeger ging, dan vergeet je die plant nooit meer. Nu, met een app als Obsidentify, neem je een foto, je ziet wat het is, maar je bent het ook zo weer kwijt.

Dat is slecht voor je brein. In een bekende landelijke krant stond het volgende: “Uit onderzoek blijkt dat bij ervaren vogelaars bepaalde hersengebieden zich anders ontwikkelen. Deze hersengebieden zijn complexer

Openingstijden Streeknatuurcentrum

Het Streeknatuurcentrum is geopend op:
Woensdagmiddag van 13:00 – 17:00 uur en
Zaterdagmiddag van 13:00 – 17:00 uur

Het bestuur

Erratum

Helaas is er in de vorige editie van Onze Waard een fout geslopen.

Bij het artikel: ‘De huismuis plaagdier....of niet’ stond als schrijver en fotograaf Ad Kooij genoemd. Dat is niet correct. De schrijver is Nel Welschen, de foto's zijn apart benoemd.

De redactie

van structuur en vertonen minder veroudering bij oudere vogelaars.” Vogelen is, kortom, goed voor je! Nu geldt dat natuurlijk breder. Maar daarover meer in een ander artikel, elders in dit blad.

Marcel Hoornweg

Oranjetipje man Alblasserbos (foto Jonathan Leeuwis)

In memoriam

Eisje Strikwerda

23 oktober 1932 – 6 februari 2026

In 1990 organiseerde Leen den Ouden vanuit de Natuur en Vogelwacht de Alblasserwaard een IVN gidsencursus.

In deze cursus heb ik veel geleerd en kwam ik in het groepje Kraaiebos terecht. Onze begeleider was Truus Snijders. Waarschijnlijk heb ik Eisje trouwens al voor die tijd ontmoet bij de Plantenwerkgroep. Omdat ze heel veel wist, was zij de begeleider van het groepje waarin Marianne Wilhelm zat.

Marianne omschrijft Eisje als een warme vrouw. Als iemand een kind kreeg, maakte zij een mapje met foto's van allerlei dieren. Natuur vond ze heel belangrijk, maar ze was relaxed in de begeleiding.

In haar werkzame leven was ze wijkverpleegkundige. Daarin heeft ze ongetwijfeld heel veel nuttigs gedaan en meegemaakt. Zij had het, net als ieder mens, niet

altijd gemakkelijk. Blijmoedig ging ze door. Ik vond haar parmantig. Energie haalde ze uit de natuur en haar geloof. Ze fotografeerde graag, en dan voornamelijk de planten en de dieren.

Met de excursies van de Alblasserwaard ging ze vaak mee. Jarenlang was ze een gewaardeerde gids in de Biesbosch. Ze genoot ervan om haar kennis te delen met andere natuurliefhebbers.

Met het stijgen der jaren werd het leven moeilijker voor haar, maar ze benutte de mogelijkheden om naar buiten te gaan.

Op haar rouwkaart stond een mooie roodborst en een tekst "Hij zal u beschermen met Zijn vleugels. Onder Zijn vleugels zult u de toevlucht nemen". (Psalm 91;4)

Bea Koetsier

Vogelen is goed voor je brein

tekst Marcel Hoornweg

In mijn bijdrage als voorzitter op pagina 2 stelde ik al: In een bekende landelijke krant stond het volgende: "Uit onderzoek blijkt dat bij ervaren vogelaars bepaalde hersengebieden zich anders ontwikkelen¹. Deze hersengebieden zijn complexer van structuur en vertonen minder veroudering bij oudere vogelaars." Vogelen is, kortom, goed voor je!

Maar je kunt je ook richten op schaken of het maken van sudoku's. Alleen het brein stimuleren, doen we tegenwoordig te weinig en we leren onze kinderen ook onvoldoende dat het brein een orgaan is dat je moet onderhouden. Van de eerste dag van je bestaan tot de laatste.

Dat zie je terug in de onderwijsprestaties van kinderen, wanneer je dat internationaal vergelijkt. Het onderwijsniveau toont dalende trends in basisvaardigheden (leesvaardigheid, wiskunde) in vergelijking met andere OESO-landen. De leesvaardigheid van scholieren is zelfs maar matig en zit inmiddels ver onder het gemiddelde van de OESO landen². Er is sprake van een heuse onderwijs crisis. Kinderen kunnen zich maar moei-

lijk concentreren, laat staan een boek van 250 pagina's uitlezen. We moeten kinderen beter leren om zich te kunnen concentreren en goed te kijken naar de wereld om hen heen. Ook goed waarnemen is een vaardigheid die mensen snel aan het verliezen zijn.

Des te belangrijker is het werk wat wij als vereniging doen met scholen en kinderen. We leren de kinderen dat de wereld veel interessanter te bieden heeft dat verborgen blijft voor de oppervlakkige kijker. Maar als je echt waarneemt en daar ook de tijd voor inruimt, dan ontrafelt zich een complexe wereld van planten en dieren. Het bijbrengen van deze manier van waarnemen aan hedendaagse kinderen is, tegen de achtergrond van oppervlakkige en snelle apps op hun telefoon, van cruciaal belang voor hun ontwikkeling. En ik ben er trots op dat onze vereniging, een beetje tegen de stroom in, dit belangrijke werk blijft voortzetten.

1 <https://www.jneurosci.org/content/early/2026/02/11/JNEUROSCI.1307-25.2026>

2 PISA

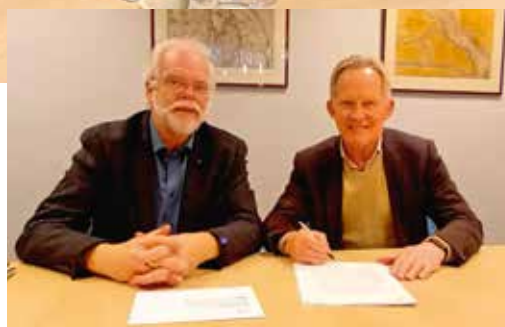
Aankoop ondergrond Streeknatuurcentrum

tekst: Sjoerd Veerman

In 1999 begon de bouw van het streeknatuurcentrum aan de Matenaweg 1 in Papendrecht. Het clubgebouw van de Natuur- en Vogelwacht en ook het bezoekerscentrum voor recreant, toerist en streekbewoners. Het gebouw dat in 2000 in gebruik kon worden genomen, is prachtig gelegen aan de rand van het Alblasserbos én aan de rand van de gemeente Papendrecht. Het is een gedeelte van deze Drechtstedengemeente dat hoort bij de Alblasserwaard.

De mooie ligging op de rand van het open weidenschap en het bos was mogelijk gemaakt op de grond van eigenaar, Staatsbosbeheer. In de afgelopen 25 jaar werd deze grond onder het Streeknatuurcentrum gepacht. Hierin is verandering gekomen. Sinds 28 februari mag de vereniging Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' zich eigenaar noemen van de grond waarop het Streeknatuurcentrum is gevestigd. Het bestuur is erg blij met deze wijziging van de eigendomssituatie, waar-toe de ledenvergadering op 8 oktober 2025 besloot. De aankoop werd mogelijk door een perceel weiland (met natuurwaarden) aan de Geerweg in Bleskensgraaf te verkopen.

Na de aankoop van de grond onder het Streeknatuurcentrum maken we nu plannen om het gebouw, terras en terrein een opknapbeurt te geven. Klaar voor de komende 25 jaar

Paden in het Alblasserbos officieel vernoemd naar pioniers

tekst en foto's Koos Leeuwenstein

In het Streeknatuurcentrum De Alblasserwaard vond op maandag 23 februari een feestelijke bijeenkomst plaats ter gelegenheid van de officiële naamgeving van twee paden in het Alblasserbos. Met deze bijzondere gebeurtenis worden twee grondleggers van het gebied en de Natuur- en Vogelwacht blijvend geëerd: Truus Snijders en Pim Louwaars.

Na een openingswoord van Marcel Hoornweg, de voorzitter van de Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard gaf Wim de Leur, lid van de naamgevingscommissie van de gemeente Papendrecht, een toelichting op het besluit om het verzoek tot officiële naamgeving te honoreren. Met aansprekende anekdotes schetste hij de grote be-

tekenis van beide pioniers voor het ontstaan van het Alblasserbos.

Pim Louwaars was in belangrijke mate verantwoordelijk voor de inrichting van het Alblasserbos. Na de ruilverkaveling bleef een stuk grond langs de N214 over. Dit gebied kon op een waardevolle manier worden benut door het aanplanten van bomen, onder meer ter compensatie van woningbouw bij Zoetermeer. Dankzij zijn inzet en visie kreeg het gebied vorm en groeide het uit tot het bos zoals we dat vandaag kennen. Pim was zeer begaan met de natuur en zette zich met grote toewijding in voor een groene leefomgeving.

Truus Snijders was een natuurmens pur sang, een

vertegenwoordiger van de 'oude stempel'. Zij had een indrukwekkende kennis van flora en fauna paraat. Wanneer iemand met een plant bij haar kwam, wist zij niet alleen direct de naam, maar ook waarop gelet moest worden om verwarring met gelijkende soorten te voorkomen. Haar zicht en gehoor waren uitzonderlijk scherp; vogelzang herkende zij feilloos. Tijdens een bezoek aan Cap Giné wist zij bijvoorbeeld pijlstaartstormvogels direct op naam te brengen.

Ook persoonlijk heeft zij voor velen veel betekend. Tijdens een natuurgidsencursus trad zij op als begeleidster en deelde zij gul haar kennis, wat menig cursist veel zoekwerk bespaarde. Een gewonde gierzwaluw werd door haar met zorg opgevangen en verzorgd. Haar grote liefde voor de natuur typeerde haar volledig – een echte natuurliefhebber in hart en nieren.

Tijdens de bijeenkomst spraken verschillende aanwezigen warme woorden over haar inzet en betrokkenheid. Als feestelijk moment werden vervolgens de naam-borden onthuld. Op korte termijn zullen deze door de

Natuur- en Vogelwacht de Alblasserwaard in het Alblas-serbos worden geplaatst. Daarmee krijgen het Truus Snijderspad en het Pim Louwaarspad een zichtbare plek in het gebied dat zij mede hebben helpen realiseren. Met de officiële naamgeving wordt niet alleen hun nalatenschap geëerd, maar ook het belang van het Alblas-serbos als waardevol natuurgebied voor de regio onderstreept.

Bruine kikker (foto Jonathan Leeuwis)

Foto-expositie in het Streeknatuurcentrum Alblasserwaard

tekst en foto's Tea Basch

Sinds 16 oktober 2025 hangen er weer foto's van mij in het Streeknatuurcentrum Alblasserwaard. Deze foto's heb ik door de jaren heen gemaakt in de Biesbosch, het Alblasserbos, maar ook tijdens mijn reis door Zuid-Afrika. Ik vind het een eer om mijn foto's te mogen exposeren en ik doe het graag. Mijn doel is om mensen te laten verwonderen over hoe mooi de natuur is. Ik heb geprobeerd om een zo divers mogelijke expositie te maken, waarin meerdere facetten van mijn fotografie worden belicht. Niet alleen natuur, maar ook architectuur en nachtfotografie.

Er hangt ook een expositie in het Waelland in Nieuw-Lekkerland. Ook echt een aanrader om een keer te gaan kijken. Zo fijn om mensen die niet of nauwelijks meer buiten komen toch een beetje natuur te laten zien. Mijn foto's zijn uiteraard ook te koop, en ik ben altijd bereid om te helpen met fotografie vragen of een foto-shoot, al dan niet in de natuur.

Ik ben te bereiken op teabaschfotografie@gmail.com. Ben je geïnteresseerd in mijn foto's dan kun je mij ook volgen op Instagram [@teabaschfotografie](https://www.instagram.com/teabaschfotografie).

Voorjaarsflora

tekst: Lieske Teeuw, tekening: Bram van Vliet

Speenkruid en de vroegeling

Wanneer de tulpenbollen uitlopen en de sneeuwkllokjes hun hoofdjes zachtjes schudden, kun je ook al kijken of er nog meer ander levend groen is te zien. Kijk maar eens naar de bodemplanten.

Als aan de uitlopers van de hartvormige bladeren met een golvende rand, gele spitsjes van ongeveer een centimeter uitkomen, is het vast Speenkruid. Welkom lentebloeier!

Je zult er misschien van opkijken, Speenkruid (*Ficaria verna verna*) is toch echt een lid van de ranonkelfamilie. Vroeger werd het plantje met de Latijnse naam *Ranunculus ficaria* aangeduid, daaraan kon je het nog wel merken. Maar het lijkt niet op de boterbloemsoorten, die veel bredere kroonbladeren (4 of 5) hebben. De kroonbladeren van Speenkruid zijn weliswaar geel, maar veel smaller en meer in getal namelijk 6 tot 8. Bestudeer goed de tekening van Bram.

Speenkruid is snel tevreden met een plekje op een wat vochtige bodem maar gedijt ook op andere plaatsen. Het is een taai plantje.

Als je later in het voorjaar goed kijkt, kun je in de oksels (tussen blad en stengel) kleine witte knolletjes zien zitten. Met deze knolletjes kan Speenkruid zich voortplanten. Daarmee onderscheidt het plantje zich van andere planten die door vruchtvorming hun zaadjes gebruiken voor de voortplanting. De naam *Ficaria* komt van *ficus* (vijg), en deze knolletjes lijken een klein beetje op vijgen. Speenkruid is een voorjaarsbloeier die helemaal blij wordt van een straaltje zon! Gul opent het dan zijn kroonbladeren. Als je dat ziet, word je zelf ook blij!

Een andere voorjaarsbloeier die je vaak over het hoofd ziet, is de Vroegeling (*Erophila verna*). De Vroegeling lijkt een beetje op het Herderstasje, wat meer bekend is onder ons en groter is. Het is een wat iel plantje met zijn witte, gespleten kroonblaadjes (4) in een trosje. Als je vier kroonbladen ziet, kom je vrij snel terecht bij de flink uit de kluiten gewassen familie van de Kruisbloemigen (*Brassicaceae*). Die kenmerken zich door hun vruchtjes in de vorm van hauwtjes, waarin de zaden zitten. De Latijnse naam zegt het al, het is een familie van de koolplanten. Maar de diversiteit is groot binnen deze familie (maar dat kan ook bij ons, mensen, zijn). Het zijn planten die liever wat droog zitten dan met de voetjes in de modder.

De Vroegeling (zie tekening) is een stengelloos plantje met bladeren in een krans op de bodem. We noemen dat een wortelrozet. Deze bladeren hebben een vlezig aanzien. Toch als je met een loepje (onontbeerlijk bij veldwerk) naar deze bladeren kijkt, zie je allemaal haartjes, gaffelvormig. Die kunnen ook op de kelkbladeren van de bloem zitten. Maar de bloemetjes zijn zo klein, dat ook hiervoor een loepje nodig is. Voor het kijken met een loepje is wat handigheid nodig, maar er gaat een microwereld voor je open! Zo zie je ook beter de verscheidenheid tussen de plantensoorten binnen een familie.

Winterrondes kerkuilen

tekst en foto's Bert Amersfoort

Fraaie veer van een kerkuil

Niet alleen in het broedseizoen controleren we de kerkuilenkasten, maar ook in de winter kijken we die na. We plannen een route langs een aantal adressen en gaan dan een ochtendje op pad. Deze winter zijn de bezoeken gedaan door Ad Kooij, Pieter Klootsema, Jan Schoonderwoerd en ondergetekende. Meestal bezoeken we zo'n 5 tot 8 adressen. In open kapschuren kunnen we er meestal gemakkelijk bij, maar er hangen ook een aantal op oude hooizolders en daar zijn we langer mee bezig. Het doel is om de kasten schoon te maken want de kerkuilen maken er best wel een rommel van. De kast vult zich met vooral braakballen en uilenpoep. We scheppen er dan vaak een paar emmers vuil uit en leggen er daarna weer een droog laagje bodembedekking in. Vanaf dit jaar boren we in alle kasten ook enkele ventilatiegaten want het wordt er 's zomers soms erg warm.

Inspectie van een kerkuilkast

Een leuke bijkomstigheid is dat we regelmatig kerkuilen tegenkomen die ook buiten het broedseizoen de kasten bewonen. We maken daarom altijd even het vlieggat dicht en kunnen we de uilen er dan ook vrij gemakkelijk uithalen. Ze worden dan gewogen en er wordt gekeken of ze een ring hebben en zo niet dan wordt er een om de poot gedaan. We waren wel bang dat de sneeuwperiode in januari nog slachtoffers onder uilen had gemaakt. Want kerkuilen maken geen vetreserves aan en als de muizen onder een laag sneeuw verborgen blijven, kunnen ze dat maar kort overleven. Gelukkig lijkt het mee

te vallen, we hebben weinig terugmeldingen van dode uilen gekregen.

Sinds vorig jaar ben ik Aspirant Ringer en met Ad als mentor mag ik nu ook zelf de uilen ringen. De opleiding tot ringer duurt 2-3 jaar want er worden nogal wat eisen gesteld omdat je met beschermde vogels bezig bent. Na het succesvol afleggen van het examen kan de aanvraag voor een eigen ringvergunning worden gedaan. We zijn dit jaar tijdens de winterrondes nogal wat geringde kerkuilen tegengekomen, door de ring weten we dat sommigen uit de Alblasserwaard komen en door onszelf korter of langer geleden geringd zijn. Maar we komen de laatste tijd ook redelijk wat uilen uit de Krimpenerwaard in onze kasten tegen. Onderstaande foto is een vrouwtje kerkuil die we op 24 februari aantroffen in Molenaarsgraaf, deze dame was vorig jaar juli als nestjong geringd in Berkenwoude.

Kerkuildame uit Berkenwoude

Hopelijk zien we de uilen die we de laatste weken tegenkwamen ook terug als broedvogels in onze kasten. Van de boeren hoorden we dat er veel muizen in de polders aanwezig zijn en het voedselaanbod is daarom prima in orde.

Graag willen we ook nu weer de kasteigenaren bedanken voor de gastvrijheid richting de uilen en richting ons!

Namens de Kerkuilenwerkgroep Alblasserwaard,
Bert Amersfoort

Voorjaarsnieuws uit de Boezem

tekst: Richard Slagboom

Bruine kiekendief in vogelvlucht (foto Rick Dekker)

In tegenstelling tot een deel van de Lekkerlandse bevolking kijken vogelaars in Kinderdijk ieder voorjaar reikhalzend uit naar de komst van buitenlandse gasten. Ze leggen duizenden kilometers af, steken grenzen over en strijken neer in de boezems om te broeden of op krachten te komen voor hun verdere reis. Hun aanwezigheid brengt kleur in het landschap en vult de lucht met nieuw geluid. Zonder deze Afrikaanse en Zuid-Europese bezoekers zou het hier een stuk stiller en saaier zijn. Het bijzondere is dat we bij vogels moeiteloos zien wat hun komst toevoegt aan onze leefomgeving. Misschien laat dat zien hoe vanzelfsprekend het kan zijn om nieuwkomers te waarderen om wat zij bijdragen, iets wat je pas opmerkt wanneer je er echt voor openstaat.

Ik licht een aantal van deze gasten uit aan de hand van de fenologie: de studie van jaarlijks terugkerende verschijnselen in de natuur, zoals de aankomst van trekvogels. Die aankomst verloopt namelijk in golven. Elke soort heeft zijn eigen timing, afhankelijk van de afstand die moet worden afgelegd, het weer en het voedselaanbod onderweg, én van de beschikbaarheid van voedsel in het broedgebied. Mannetjes arriveren vaak iets eerder dan vrouwtjes, zodat ze alvast een territorium kunnen bezetten.

Half februari arriveert een van de eerste Afrikaanse trekvogels in onze regio: de grutto, onze nationale vogel. Tij-

dens hun tocht vanuit Afrika verblijven veel grutto's nog enkele weken op rijstvelden in Zuid-Spanje en Portugal om bij te tanken. Vanaf de tweede week van maart roept de eerste tijftjaf weer zijn eigen naam. Veel tijftjaffen overwinteren in Marokko, maar door de zachte winters blijven er de laatste jaren steeds meer in Nederland.

Vanaf eind maart keren de bruine kiekendieven terug uit Zuid-Europa en beginnen vrijwel direct met baltsen. Het mannetje roept hoog in de lucht en maakt daarbij een golvende vlucht met diepe, soepele vleugelslagen. In dezelfde periode laten ook de eerste blauwborsten zich horen. Behalve dat de blauwborst een prachtig vogeltje is, is het ook een getalenteerde zanger die moeiteloos andere soorten imiteert.

De fitis is een klein zangvogeltje van nog geen twaalf gram dat 's nachts vanuit tropisch Afrika via de Sahara en de Straat van Gibraltar noordwaarts trekt. Overdag rust hij uit in kleine bosjes, om 's avonds zijn reis voort te zetten. De eerste fitissen arriveren eind maart in de Boezems. De mannetjes nemen meteen hun zangpost in, hoog in een boom of struik. Hun zang begint helder en opgewekt en eindigt zachter en lager, alsof het lied langzaam uitdooft. Daardoor klinkt de fitis vaak weemoedig en licht melancholisch.

In het kielzog van fitis en tijftjaf arriveren eind maart en

begin april ook de eerste koekoek, snor, boerenwaluw en zwartkop. Vanaf de tweede week van april zijn opeens overal rietzangers te horen. De laatste jaren broeden er meer rietzangers in Kinderdijk, vooral doordat de omstandigheden in hun overwinteringsgebied zijn verbeterd. In de Sahel is het natter geworden, wat gunstig is voor veel soorten. Ook de purperreiger, waarvan de meeste vogels in april arriveren, profiteert hiervan. Kinderdijk herbergt inmiddels de grootste kolonie van Nederland.

Baardman (foto Arie Kolders jr.)

Wanneer de eerste tiftjaffen en blauwborsten hun jongen al voeren, arriveren de kleine karekieten. Rond Koningsdag verschijnen plots ook de zwarte sterns. Zelfs in mei komen er nog Afrika-gangers bij, zoals de bosrietzanger en de spotvogel.

Zo laten deze jaarlijkse nieuwkomers zien dat wat van ver komt niet iets is om te vrezen, maar juist iets dat onze leefomgeving verrijkt.

Fitit (foto Rick Dekker)

Paddenstoelen uit het ei!

tekst en foto's Lieske Teeuw

Het is alweer een tijdje geleden, dat we op zaterdag 11 oktober 2025 met de auto naar de Tichelgaten bij Buren reden. Het was vochtig buiten maar het regende niet. Perfect weer dus om te kijken of er padden op de stoelen zaten. De eerste bladeren waren al van de bomen gevallen en de grond was lekker vochtig. Na de start met een bakje meegenomen koffie en een stroopwafel als traktatie, hoefden we maar een paar flinke stappen te zetten of we zagen hier en daar hoedjes uit het gras steken, tussen plantenwortels piepen of aan boomtakken hangen. Wat een vormen! Wat een kleuren! De één nog mooier dan de ander. Vlug kwamen de Androids, I-phones en fotocamera's tevoorschijn. Wat doen die paddenstoelen toch goed werk in de natuur als biologisch vuilnisdienst! Hoe meer rottend afval de planten leveren, hoe meer verscheidenheid aan paddenstoelen.

Paddenstoelen kunnen eetbaar zijn (na bakken, koken of drogen), maar niet alle zijn even appetijtelijk. Er zijn zelfs soorten die giftig zijn. Je krijgt er darmstoornissen van of in het ergste geval leverstoornissen met de dood

Reuzenzwam

als gevolg. Dus je moet zeker weten welke paddenstoelen je kunt plukken. Het is beter om ze te laten staan. Zoals de bekende rode vliegzwam, die mooi maar ook giftig is.

In het park van het kasteel Soelen (bij Zoelen), waar we

Anamiet nog in het ei

vroeg in de middag naar toe gingen, stond zelfs de do-
delijk giftige groene knolamaniet. Wij hebben ook andere
amanieten uit hun ei zien komen.

Echt waar? Zeker! Kijk maar naar de foto: écht uit het ei!

We zagen ook forse zwammen en prachtig kleine my-
cena's.

Wat ook zo boeiend is de vraag waar ze op groeien.
Welk substraat is nodig voor deze of gene paddenstoel?
In feite zijn de paddenstoelen de vruchtdragende delen
van de schimmel die parasiteert op onderliggende wor-
tels of andere plantendelen. De paddenstoelen dragen
hun sporen, tussen lamellen onder hun hoed of op een
andere wijze. Dit is afhankelijk van het soort padden-
stoel.

Er zijn genoeg boeken waarin je kunt snuffelen over dit
onderwerp.

Wil je in plaats van hangen boven een boek echt je
ogen en neus gebruiken, trek een jas aan, Doe stevige
schoenen aan je voeten en wandel eens een rondje
mee met de Planten- en Insectenwerkgroep (PIWG).
Wij gingen die zaterdagmiddag in oktober in elk geval
dik tevreden naar huis!

Roodbruine slanke amaniet steekt uit het ei

Platte tonderzwam

Zwarte mees

Zwartkop

Verslag mistnetvangsten door de Ringgroep bij het SNC in 2025

tekst en foto's Ad Kooij

Afgelopen jaar hebben we weer geprobeerd om regelmatig bij ons centrum te vangen, de dagverslagen hiervan staan op de site.

Hieronder een samenvatting.

We hebben in totaal 20 keer de netten opgezet en vingen daarmee 393 ongeringde en 96 van een ring voorziene vogels en dit is in totaal 489 exemplaren verdeeld over 22 soorten.

Van 9 soorten vingen we meer dan 10 ongeringde exemplaren en 4 soorten haalden we maar 1 keer uit het net (zie diagram)

Van de geringde vogels hingen er 4 soorten vaker dan 10 keer in de netten en 5 soorten minder dan tien maal.

Door omstandigheden is er in mei en juni niet gevangen en dat laat zich o.a. vertalen in lagere aantallen zomer-vogels, b.v. de spotvogel.

Er werd ook niet alle dagen met de complete opstelling gevangen. (11 netten, in totaal 111 meter).

In de wintermaanden hebben we meestal alleen bij de voertafel één (9m) of enkele netten (max. 51m) uitgeschoven.

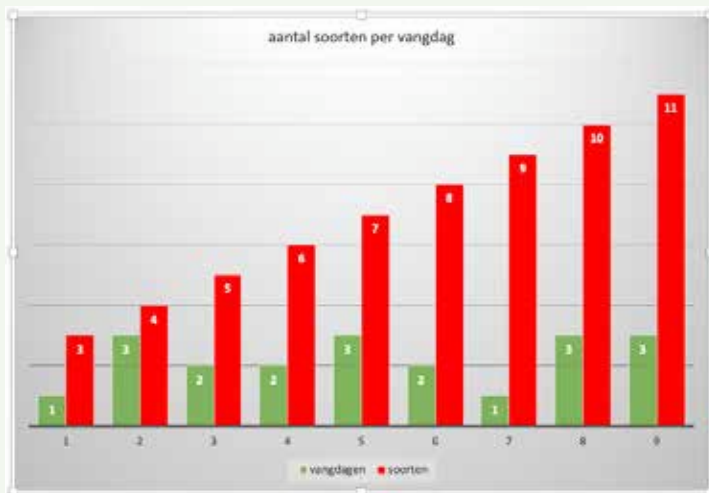
Geen enkele soort werd alle vangdagen (20) gevangen, van de zomer en wintergasten is dat begrijpelijk maar ook van de 'standvogels' niet. Heggenmus 12x, koolmees 14x, pimpelmees 15x, roodborst 17x, winterkoning 11x waren van de standvogels de meeste keren uit het net te halen. Van de trekvogels zijn tjiftjaf 15x en zwartkop 13x de talrijkste.

Het aantal gevangen vogels/soorten per keer is vanzelfsprekend afhankelijk van het aantal meters net, en de tijd dat de netten openstaan, de tijd van het jaar, het gebruik van lokmiddelen (geluid/voer), de weersomstandigheden ect.

Zoals in de grafiek te zien is: 1 dag met 3 soorten en 3 dagen met 11 soorten. Gemiddeld hadden we 7 soorten per vangochtend.

2025: Totaalaantal gevangen vogels bij het SNC

Soort	nieuw	terug	Soort	nieuw	terug
boomkruiper	4		spotvogel	3	
bosrietzanger	3		staartmees	4	
cetti's zanger	2	1	tjiftjaf	92	17
goudhaan	9		tuinfluiter	5	
groenling	8		vink	1	
heggenmus	11	5	Vlaamse gaai	1	
koolmees	23	27	vuurgoudhaan	8	
merel	12	3	winterkoning	17	8
pimpelmees	24	12	zanglijster	14	
putter	1		zwarte mees	1	
roodborst	44	9	zwartkop	106	14

Steenuilen (foto Jan Trapman)

2026 Jaar van de steenuil

tekst Pieter Klootsema

Na de huismus (2024) en de torenvalk (2025) is het dit jaar de beurt aan de steenuil: 2026 is door Vogelbescherming en SOVON uitgeroepen tot het 'Jaar van de steenuil'. Natuurlijk maakt ook de landelijke werkgroep Stone deel uit van dit onderzoek. Als NVWA steenuilwerkgroep zijn we blij met deze keuze want we weten dat de aandacht veel informatie oplevert. Dat bleek ook al uit de voorgaande edities van het 'Jaar van ...'.

Status

Als kleinste uil van ons land is de steenuil misschien wel de populairste van de avond en nachtjagers. Schatting uit de jaren vijftig heeft men het over +/- 25.000 paren waarbij het aantal bij de laatste schattingen 2018-2020

met 8000-9500 paren toch mager afsteken. Intensive-ring van de landbouw is de grootse oorzaak omdat de steenuil gebonden is aan kleinschalig, halfopen agrarisch landschap. Dit is dan ook de reden dat hij het in het oosten van het land beduidend beter doet dan hier in de Alblasserwaard. In de afgelopen twaalf jaar neemt de steenuilenpopulatie op zand met 1,8% per jaar toe, terwijl de populatie op klei in diezelfde periode met 3,6% per jaar is afgenomen.

Doelen

Vogelbescherming heeft grootse plannen voor het Jaar van de steenuil. I.s.m. STONE wordt gewerkt aan een vernieuwde Erfwijzer, met daarin de recentste informatie

Voorzichtig rondkijken (foto Pieter Klootsema)

Wachtend op een ringetje (foto Pieter Klootsema)

over maatregelen voor de inrichting van een steenuil-vriendelijk erf. Ook komt er een handleiding voor projectontwikkelaars, met daarin adviezen over het omgaan met steenuil populaties bij ontwikkelingsplannen. Verder wordt er door de Vogelbescherming een steenuilenfonds opgezet. Dit fonds zal gericht zijn op het ondersteunen van partijen bij het geschikt maken van hun terreinen als leefgebied voor de steenuil. Natuurlijk gaat STONE verder met hun onderzoek naar het verschil in voedselbeschikbaarheid op zand- en kleigrond voor een beter inzicht hoe de steenuil in Nederland het meest effectief geholpen kan worden.

De steenuil-werkgroep NVWA

Onze werkgroep is in 2011 gestart met het plaatsen van kasten en ringen van steenuilen in de Alblasserwaard.

Deze gegevens worden doorgestuurd naar SOVON waar deze worden verwerkt in het nestkasten-project. Hierdoor kunnen deze data worden gebruikt voor verder landelijk onderzoek. Om het jaar van de steenuil te ondersteunen heeft het SOVON een website geopend met informatie over de steenuil en waar men waarnemingen kan doorgeven:

<https://sovon.nl/tellen/telprojecten/jaar-van-de-steenuil>
Natuurlijk zijn wij ook geïnteresseerd in roepende steenuilen zodat we kunnen bepalen waar we nog steenuil-kasten kunnen plaatsen. Schroom niet uw vocale en zichtwaarneming aan ons door te geven. Voor het geluid van het roepen van onze kleinste uil kunt u terecht op de website van de Vogelbescherming: www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/steenuil.

Terugvangsten in 2025 door de Vogelringgroep Alblasserwaard

tekst Ad Kooij

Één van de belangrijkste zaken bij het ringen is het terugvangen van de vogels.

Hiermee verzamelen we een groot aantal gegevens. Denk aan leeftijd, plaatstrouw, trekweg(en) enz.

Afgelopen jaar vingen wij in totaal 184 vogels die al een ring droegen.

Over de uilen en de boerenzwaluw wordt/is al iets geschreven. Na aftrek van deze vogels blijven er 152 over. Het overgrote deel zijn vogels die we zelf geringd hebben en daarvan weer de meeste in 2025 dit is gebeurd in hetzelfde jaar van ringen. Vangen we in het begin vooral vogels uit het voorgaande jaar, in de loop van het jaar verschuift dit naar het zelfde jaar.

Allemaal heel logisch. Het aantal vogels van voor 2024 is beperkt.

Terugvangsten, geringd in:

2023	2022	2021	2020
12	5	3	2

De soorten uit 2020 zijn de huismus en de wilde eend. De drie soorten uit 2021 zijn merel, tjiftjaf en cetti's zanger.

Top 5 terugvangsten

koolmees	47
pimpelmees	27
tjiftjaf	24
zwartkop	17
roodborst	10

Opvallend dit jaar zijn de eigen terugmeldingen van elders. Zo vingen we dit jaar op het SNC verschillende koolmezen die in het Stambos als nestjong geringd zijn. Een koolmees die bij mij thuis geringd is, ving ik later in de moestuin en daarna weer bij mij thuis.

Andere jaren was dit niet zo, en wat was de reden? Het aantal vangsten, die door mij gedaan zijn, zijn van vogels die elders geringd zijn en dit beperkt zich tot twee exemplaren. Een tjiftjaf die op 3 augustus geringd is in Tienhoven (vangst op 6 september) en een pimpelmees die zijn ring kreeg op de vinkenbaan in Westenschouwen op 22 oktober (vangst op 12 december). Roel ving rond zijn huis drie vogels die al door een ander geringd waren.

Een koolmees was door mij in oktober 2023 in de moestuin geringd, een pimpelmees was geringd op 31 oktober in Dwingeloo en werd teruggevangen op 14 november en ook Roel ving op 5 november, een pimpelmees die in Westenschouwen op 29-10 geringd was.

Vleermuizen zijn uniek

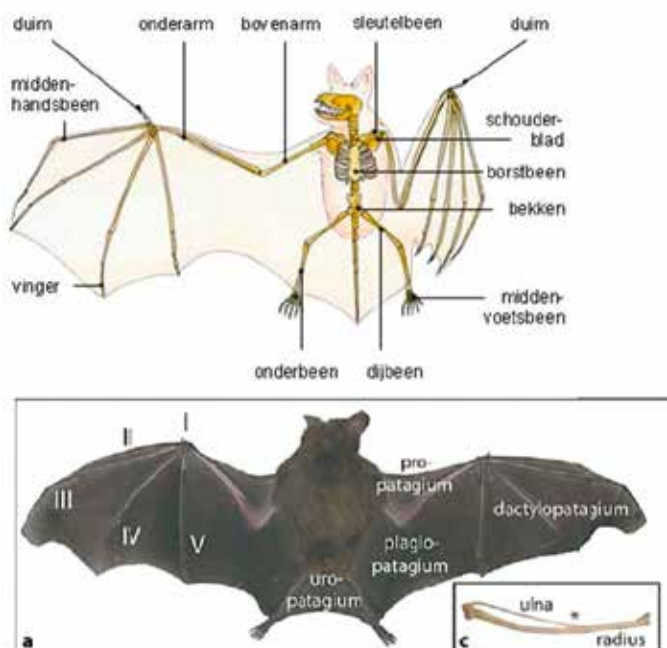
tekst: Nel Welschen

In de maanden mei en juni zijn er vaak meldingen van verontruste mensen over vleermuizen. Opeens verblijven er veel vleermuizen in huis. Kan het kwaad? Zijn ze gevaarlijk? Kunnen ze knagen en zodoende schade aanbrengen?

De vleermuisdeskundige kan hen dan geruststellen.

Juist in deze tijd van het jaar hebben we te maken met de zogenaamde kraamkolonies. Veel vrouwtjes verzamelen zich op één plek om er gezamenlijk te bevallen van meestal ieder 1 jong. Een eenvoudig rekensommetjes laat dan zien dat het aantal vleermuizen zich verdubbelt. Met een kolonie van 20 vrouwtjes heb je opeens 40 vleermuizen onder je dak. Deze vliegen 's avonds rond de schemering uit om de volgende ochtend vroeg weer terug te keren naar hun verblijf. Bij het invliegen gaan ze eerst enteren (even tegen de muur hangen) en laten hun uitwerpselen vallen. Deze zijn goed te zien. Aan de muur hangen kleine zwartkleurige korreltjes, ter grootte van hagelslag. De korreltjes zijn gemakkelijk te verpulveren. Dit is anders dan bij muisuitwerpselen.

Uiteraard besteden vrouwtjes veel zorg aan hun jong. De temperatuur speelt een grote rol bij de ontwikkeling. In een warme zomer groeit een jong snel, terwijl bij koud regenachtig weer dit veel trager verloopt. Na drie tot zes weken zijn de jongen volgroeid, waarna de kolonie uiteen begint te vallen. De "overlast" voor de bewoners is dan voorbij.

Om een beeld te krijgen van de plek waar vleermuizen zijn beschreven in de zoogdiergids geef ik hier een verkorte weergave van het eerste deel van het systematisch overzicht.

KLASSE: Zoogdieren. Mammalia

ORDE INSECTENETERS

Familie: Egels

Familie: Mollen

Familie: Spitsmuizen

ORDE VLEERMUIZEN - Chiroptera

Familie: Hoefijzerneuzen

Familie: Gladneuzen

Familie: Bulvleermuizen

De vleermuizen die wij in onze omgeving kunnen waarnemen, zijn voornamelijk gladneuzen met soorten als dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, laatvlieger e.a.

Vleermuizen kun je niet bestempelen als "een muis met vleugels". Eigenlijk heeft een vleermuis geen verwantschap met muizen. Zij zijn nauw verwant aan insecteneters. Muizen (woelmuisen en ware muizen) behoren tot de knaagdieren. Een spitsmuis....is ook geen muis; deze muis behoort eveneens tot de insecteneters. Het gebit bestaat uit scherpe, puntige tanden en kiezen waarmee insecten verorberd kunnen worden. Het ligt voor de hand de vleugels van een vleermuis te vergelijken met die van vogels. Een vogelvleugel is heel veelzijdig. Bestaat geheel uit de aan het vliegen aangepaste voorpoten. Het armskelet is naar verhouding lang; het uitende van de vleugel wordt gedragen door de tot één stevig bot vergroeide handwortel- en middenhandsbeentjes en de stevige tweede vinger. Er zijn nog restanten van duim en derde vinger, de overige vingers zijn verdwenen. Het verenkleed heeft een uniek en efficiënt vliegapparaat mogelijk gemaakt in de vorm van slagpennen en vleugeldekveren, met staartpennen als roer.

De vleugels van vleermuizen herinneren in bepaalde eigenschappen aan die van de pterosauriërs. (leefden in de Jura- en Krijtperiode, zo'n 200 tot 65 miljoen jaar geleden). De vlieghuid strekt zich uit tussen hun voor-

*Grootoorvleermuizen in onze vleermuistunnel
(foto Nieck Alderliesten)*

Grootoorvleermuis

en achterpoten. De stevigheid wordt bepaald door het skelet van arm en hand. Boven – en onderarm zijn lang en dragen het binnenste deel van de vleugel. Wat opvalt, is de ontwikkeling van het handskelet: vandaar de naam Chiroptera, wat handvleugeligen betekent. Middenhandsbeentjes en vingerkootjes zijn enorm uitgegroeid en ondersteunen het buitenste deel van de vleugel. Waardoor de vleugel heel beweeglijk is. Ook kan de vleugel gemakkelijk worden samengevouwen.

Een opgevouwen dwergvleermuis past gemakkelijk in een luciferdoosje. Ze hebben daardoor de mogelijkheid om door heel nauwe openingen het huis in te komen om hun slaapplaats te bereiken. De duim is niet in de vlieghuid opgenomen, deze is kort en heeft een klauwtje, dat van pas komt bij het klimmen. De achterpoten zijn ook opgenomen in de vlieghuid; de voeten zijn vrij. De poten zijn een slag gedraaid waardoor de voet naar achteren is gericht. Vleermuizen kunnen daardoor op de grond niet gemakkelijk vooruit komen. De scherpe nagels zijn goede grijporganen waarmee ze moeiteloos aan takken en muren kunnen hangen. Een dier in winterslaap kan zelfs de nagels gebruiken als een soort slotje. In slaap blijft hij dan stevig hangen. Zelfs als een vleermuis onverhoopt in zijn slaap zou overlijden, blijft het slotje werken en blijft de dode vleermuis hangen.

Zijn vleermuizen blind?

Er is een misverstand over het zichtvermogen van vleermuizen. Blind zijn ze niet, ze gebruiken wel degelijk hun ogen ten tijde van schemering om zich een globaal beeld van de omgeving te vormen. Bovendien houden ze heel goed licht en donker in de gaten. Zij gaan pas op pad als hun vijanden en concurrenten niet actief meer zijn. Dan blijven er voor hen nachtelijke prooien (insecten) over om op te jagen. Dat jagen doen ze met behulp van echolocatie. De vleermuis kan met keel- of neusklanken een bepaald geluid (sonar) uit-

zenden. Dit geluid wordt teruggekaatst en via de oren kan de vleermuis een inschatting maken van de plek waar zijn prooi zich bevindt. De sonar bestaat uit trillingen die liggen tussen de 20 en 100 kHz. De bovenste gehoorrens ligt bij een mens op ongeveer 18 kHz. Omdat vleermuizen in de schemer en in het donker vliegen, zijn ze voor mensen moeilijk waar te nemen. Daarvoor is een handig instrument ontwikkeld: de bat-detector. Dit apparaatje ter grootte van een pakje boter (of iets kleiner) kan de hoogfrequente trillingen omzetten naar voor het menselijk gehoor waarneembare klanken. Door met de knop van de diverse frequenties te spelen, kun je ontdekken om welke soort het gaat. Er zijn tabellen waarin de soorten met hun bijbehorende frequentie worden weergegeven. De wat modernere batdetectors hebben een scherm waarop meteen de soort en de frequentie wordt getoond.

Waar en wanneer kun je vleermuizen waarnemen?

Als vleermuizen zich verplaatsen, maken ze gebruik van echolocatie. Zij “zien een landschap in klanklijnen” die worden teruggekaatst. In een kaal landschap wordt de oriëntatie heel moeilijk. Beter is het als er wat bomen en struiken zijn die een echo kunnen geven van hun sonar. Een rij bomen en struiken, een sloot, een rij huizen zijn mooie “wegen” waarlangs vleermuizen zich kunnen verplaatsten. Een rij bomen biedt hen bovendien voedsel in de vorm van insecten die zich op en rond de boom bevinden. Het is dus goed om als waarnemer ook dergelijke landschappelijke elementen op te zoeken.

De vliegtijd van vleermuizen is, afhankelijk van de soort, vanaf de vroege schemer in de avond tot aan het ochtendgloren.

Het is aan te raden eens een keer in de schemer op pad te gaan, wellicht met een vleermuisexpert, om deze unieke zoogdieren te ontmoeten.

Afscheid

tekst: Arie Huisman

De lucht is helder, kil en vochtig. De zon hangt bleek boven de Biesbosch. Oostenwind. De rivier stroomt sneller dan anders tussen de strekdammen, het bazalt, het riet, de rivierduinen en verderop langs opeengepakte steden, grauwe industriemachines, roestige kades schepen, zee.

De einder is nevelig en getint als pastel. Je zit in je stoel. Bij het raam. Tuurt voor je uit het panorama in. Hoe vaak al? Hoe lang? Een paarse waas hangt over de elzen, veelvormige schietwilgen, meidoorns. Roerloze silhouetten in het landschap. Slagaders haarvaten longblaasjes.

Er hangt iets in de lucht wat je niet kunt benoemen.

Je ademt in. De geur van vochtige aarde, dof water met sediment. Van langzaam weggrottende bladeren. Het okerkleurige riet ritselt, onzichtbare bewegingen. Je vingers strijken over de armleuningen van je stoel. Traag. Je huid is. Is doorleefd als het landschap voor je. In je. Blauwig. Dooraderd. Aangedaan.

De grauwe ganzen merken het als eerste. Stoppen met grazen. Hun nekken rekken zich uit, hun ogen zoeken. Een kreet breekt de stilte. Dan barst het los. Vleugels slaan wild, klapwiekend. Verschrikt. Gehaast. Water spat op, een donkere zwerm stijgt als één organisme omhoog uit het moeras en het natte gras. Ze cirkelen, kristal door elkaar maar blijven laag boven de aarde.

Wat drijft hen?
Je tast de lucht af.
Wacht.
Tuurt.

Een trilling in de lucht, haast onmerkbaar. Alsof de tijd even hapert. Een oeroud ritme onder het oppervlak. Nu. Altijd.

Daar.

Schaduw.
Groot. Hoog.

Kalm.

De zeearend.

Hij zweeft, breed en traag tegen het blauw doorzweemde grijs. Je voelt iets diep in je borst. Instinctief. Dit is

oerkracht. Ouder dan jij, ouder dan de tijd die je kent. Een rilling trekt langs je rug. Het moment is er. Ongrijpbaar. Fluïde.

Hij cirkelt verder, spiraalsgewijs. Over ons huis via de rafelranden van het dorp de spoorlijn over. De polder in. Geen foto als bewijs. Te laat. Dan is het voorbij. Alleen een nabeeld.

De ganzen dwarrelen weer neer. Als sneeuw. De lucht lijkt even stiller. Maar de echo van het dier blijft hangen, lang nadat hij verdween. Alsof de aarde, de adem nog even inhoudt. Alsof hij iets achterlaat dat je niet kunt zien maar voelt.

Je tuimelt.

Ruikt water modder rotting en leven. Je voeten zakken weg in het slijk, riet snijdt langs je blote armen. Aarde tussen je nagels. Je bent een jager. Verzamelaar. Je bestaan hangt af van scherven vuursteen, alertheid, souplesse en eeuwenoude vaardigheden. De jacht. Het geduld. De scherpte. Het turen. Luisteren en wachten. Lang.

Je trekt door het moeras in een wankel uitgeholde boomstamkano naar je nederzetting. Diep in het moeras. Dit is je wereld, je strijd.

Dan sluipt de avond over het land, langs de rietvelden over het koude slik. Klam. Een donker spiegellend wateroppervlak. Het ritme van het roeien, langzame slagen. De boeg snijdt water. Kabbelt. Langs de rand. Het geluid van druppels die terugvallen in de kreek. Je zoekt hoger land, de rivierduinen. Daar is het vuur. Droogte. Bivak.

Je handen, eeltig, werken hakken vlechten. Wilgentenen, riet, een schuilplaats. Je draagt dierenvellen, ademt de geur van vis en rook. Overleven.

De ganzen trekken, zoals altijd. Golvende V-formaties tegen de avondlucht. Soms trouw twee aan twee. Een eeuwenoud ritme. Jij kijkt op. Zij kijken terug. Maar jij hoort hier niet zoals zij.

Je zoekt hout. Droge takken, scherpe splinters. Vonken stijgen als vuurvliegjes omhoog. Het moet blijven branden. En zij? Ze zit gehurkt, haar handen repareren fuiken. Vaardig, snel. Een beweging zonder denken. Zoals haar moeder deed en generaties

voor haar. Ze slaat haar ogen op. Blauwgrijs. Kijkt je aan.
Door je heen. Voorbij het moeras.

Je kauwt een wilgentakje. Dat dempt pijn. Verzacht.

Dan de nacht.

De aarde ademt uit. Zucht. Een droeve roep van de bos-
uil.

Een holle diepe klank. De roerdomp. Ver weg. Diep. Stil.
Maar alles beweegt nog. Trager. Kantelt, wankelt, ver-
schuift.

Je sluit je ogen en ziet dat de rook zich vermengt met de
hemel. De arend als nabeeld. Je bent de laatste van je
generatie. Van je voorouders, jager-verzamelaars die ooit
dit waterland doorkruisten. Ze zijn er nog, hun voetstap-
pen onzichtbaar, hun adem in de wind. Hun verhalen.
Overlevingsstrategieën. Stemmen. Echoën na en de
wind uit het oosten verzwakt. Gaat liggen.

Boven je fonkelen sterren als speldenprikken in de he-
melkoepel. Duisternis. Onbewogen. Wolken drijven loom
voorbij. Je trekt je mantel van bevervacht strak om je
heen. De kou is ineens scherper en klammer op je huid.
Slapen nu. Dromen straks. Beesten. Bloed. Dood. Wil-
dernis Water, van wind die over de tijden strijkt.

Je hoort het kraken van takken, ergens verderop. Een
dier? Iets anders? Je hart slaat sneller. De duisternis
kent geen angst, geen uitleg. Alleen aanwezigheid.

Je ademt in. Langzamer uit. De spanning zakt. Je wordt
traag, zwaar, onderdeel van de stilte. De wereld is groter
dan jij, tijdloos. En toch ben je hier. Leef je. Gevormd.
Slaapt in. Je stoel.

Afscheid van Arie Huisman

We vernamen van het bestuur dat Arie Huisman om gezondheidsredenen zijn lidmaatschap heeft opgezegd. Arie is actief geweest voor de vereniging in de werkgroep Planologie in de gemeente Hardinxveld - Giessendam. We hebben Arie voor het eerst ontmoet bij het initiatief om langs de Merwede in een, door de provincie vastgesteld, natuurgebied een helling voor plezierbootjes aan te leggen. We hebben ons ertegen verzet, helaas zonder resultaat. Arie was voor de vereniging de ogen en oren van Hardinxveld-Giessendam. Arie is kunstenaar, met oog voor de natuur. De mens is er onlosmakelijk mee verbonden en heeft de gave om van de natuur te genieten. Bij een bezoek bij hem thuis aan de rivier hebben we, gezeten bij het raam met uitzicht op die rivier, vooral van de Biesbosch kunnen genieten. De onderwerpen van zijn gedichten heeft hij vanuit zijn huis waargenomen en beleefd. Hij heeft het natuurlijke groen altijd bescherming geboden, ook tijdens zijn werk in de gemeente Molenlanden. We wensen Arie veel sterkte.

Jacques Verhagen en Leen den Ouden

Reekalf (foto: Rick Dekker)

SLIEDRECHT www.degrootschagen.nl

- Grondwerken
- Rioleringen
- Bestratingen
- Sloopwerken
- Bodemsanering

BRUILOFTEN VERGADERINGEN EVENEMENTEN

Goed geregeld!

WWW.TILGROEP.NL

KOOIJ-BOUW.nl

• NIEUWBOUW

• VERBOUW

• RENOVATIE

ONTWERPBUREAU • AANLEG • ONDERHOUD

voor als het goed moet zijn!

Voor vragen bel: H.Visser Hoveniers

Nieuwland Parc 153 • 3351 LJ Papendrecht

Tel.: 078-6157889 • Mob.: 06-53257066

info@visserhoveniers.nl • www.visserhoveniers.nl

BELEEFBOERDERIJ

boerderijwinkel

-ruim assortiment biologische producten

-onbespoten fruit uit eigen boomgaard

terras* ontvangstruimte

wandelaroute* bijenstal

zorgboerderij

DE HEERLIJKHEID VAN PAPENDRECHT

KERKBURT 56 3354 XK PAPENDRECHT

078-6440599

info@heerlijkheidpapendrecht.nl

www.heerlijkheidpapendrecht.nl

Zand, grind of grond nodig?

Directe levering los gestort of in Big-Bag.

Openingstijden:

maandag t/m vrijdag

7.00 uur tot 17.00 uur

zaterdag

8.00 uur tot 12.00 uur.

Bij Van Vliet Sliedrecht bent u aan het juiste adres voor levering van zand, grind, mijnsteen en tuingrond. Voor verhardingen leveren wij diverse soorten granulaat. Ook kunt u bij ons uw grond, puin- en tuinafval inleveren. Bestellen via de website en telefonisch.

www.vanvliet-sliedrecht.nl

Industrieweg 27
3361 HJ Sliedrecht

T 0184 415 501

E info@vanvliet-sliedrecht.nl

VAN VLIET
SLIEDRECHT

NVWA AL 57 JAAR BEHARTIGER VAN DE NATUUR IN DE ALBLASSERWAARD

Dit magazine is gedrukt op papier dat op verantwoorde manier voor mens en milieu is geproduceerd.

